

משנה שבת ו ב

יוצא מוויקיטקסט ב־9 בינואר 2025

[זרעים](#) · [מועד](#) · [נשים](#) · [נוקין](#) · [קדשים](#) · [טהרות](#)
<< | [משנה](#) · [סדר מועד](#) · [מסכת שבת](#) · [פרק 1](#) · [משנה ב](#) | >>

[עריכה]

לא יצא האיש בסנדל המסומר, ולא ביחיד בזמן שאין ברגלו מכה, ולא בתפילין^ט, ולא בקמיע בזמן שאינו מן המומחה, ולא בשריון, ולא בקסדא, ולא במגפים.

ואם יצא, אינו חייב חטאת^ז.

[עריכה]

משנה מנוקדת

לא יצא האיש בסנדל המסומר,

ולא ביחיד בזמן שאין ברגלו מכה,
ולא בתפילין,
ולא בקמיע בזמן שאינו מן הממחה,
ולא בשריון,
ולא בקסדא,
ולא במגפים.
ואם יצא, אינו חייב חטאת:

[עריכה]

נוסח הרמב"ם

לא יצא האיש -

בסנדל המסומר,

ולא ביחיד,
בזמן - שאין ברגלו מכה.
לא בתפילה,
ולא בקמיע,
בזמן - שאינו מן המומחה.
ולא בשריין,
ולא בקסדה,
ולא במגפיים.
ואם יצא -
אינו חייב - חטאת.

פירוש הרמב"ם

[עריכה]

סנדל המסומר - מסומר במסמרים, ובלבד שיהיו עשויין לחזק.

וטעם איסורו, כי בזמן צרה מן הצרות היו מתקבצין לתפילה וקרית שמע במערות, ושמעו קול המון וסברו שמא הרגישו בהם האויבים, דחקו זה את זה ודרסו זה את זה באותן הסנדלים המסומרים ומתו מהם רבים, ולפיכך אסרו לצאת בסנדל מסומר בשבת ויום טוב לפי שהם ימי כניסה וכנופיה.

ואם יש ברגלו מכה, יוצא בסנדל יחיד ברגלו הבריאה.

ואמרם מומחה - סמך על התואר וחסר המתואר כמנהג, כאילו אמר מאדם מומחה. ומומחה הוא מי שנבחן ונתנסה שלש פעמים ונתאמת בו הנסיון, ויהיה האיש מומחה כשירפא בקמיע שלו שלשה פעמים.

שריון - ידוע, "שריון קשקשים" ([שמואל א.ז.ה.](#)).

וקסדה - כובע של ברזל.

מגפיים - מלבוש של ברזל, יתכסה בו האדם בשעת המלחמה, כדי שלא יכו אותו ויפול:

[עריכה]

פירוש רבי עובדיה מברטנורא

בסנדל המסומר - של עץ הוא ותוחבים בו מסמרות לחזקו ^א,
ואסרוהו בשבת וביום טוב משום מעשה שהיה, שפעם אחת
היו נחבאים במערה מפני הגזירה ושמעו קול מעל גבי המערה
כסבורין שעליהן הן באים דחקו זה את זה והרגו זה את זה
במסמרים שבסנדליהן, ומפני שמעשה זה בשבת היה אסרוהו
בשבת, וביום טוב שהוא יום של כנופיא כמו שבת:

ולא ביחיד - ולא בסנדל יחיד:

בזמן שאין ברגלו מכה - אית דאמרי טעמא שמא יחשדוהו
שהסנדל השני טמון לו תחת כנפיו ומוציאו בשבת, ואית דאמרי
דילמא מחייכי עליה ושלף ליה לזה שברגלו ומייתי ליה בידיה,
ומיהו בזמן שיש ברגלו מכה שרי לצאת בסנדל יחידי ברגל שאין בו
מכה, מפני שמכתו מוכחת עליו:

ולא בקמיע - שתולין לרפואה:

שאינו מן המומחה - מאדם מומחה שריפא ג' בני אדם, אבל קמיע הנלקח מאדם מומחה שריפא ג' בני אדם בשאר קמיעות, אע"ג דלאו אתמחי קמיעא שרי, דתכשיט הוא לחולה כאחד ממלבושיו:

וקסדא - כובע של ברזל:

מגיפין - כמין בתי שוקים של ברזל שלובשים במלחמה, ולפי שאין לובשין אותן אלא בשעת מלחמה אסור ללבשן בשבת:

[עריכה]

פירוש תוספות יום טוב

לא יצא בסנדל כו'. עיין ספ"ק דביצה:

בסנדל המסומר. כתב הר"ב ותוחבין בו מסמרות לחזקו פי' רש"י עם העור שלמעלה הימנו. ועיין ספ"ק דביצה. ומ"ש מפני שמעשה זה בשבח היה כו' לשון הר"ן והוא בכנופיא ע"כ. והא דלא גזרו בתענית שעל הגשמים דפ"ב דתענית אמרו בגמ' דלא דמי דהוא כנופיא דהיתירא בעשיית מלאכה:

ולא בתפילין. לא תימא אליבא דמ"ד שבת לאו זמן תפילין כדכתב הר"ב משנה ג' פ"ג דברכות אלא אפילו אליבא דמ"ד שבת זמן תפילין. וכ"פ הר"ב בר"פ בתרא דעירובין. לא יצא. דלמא אתי לאתויי ברה"ר דשקיל ליה מרישיה אם בא לפנות וממטי להו ד' אמות. ובטוא"ח סי' ש"א כתב ג"כ זה הטעם נראה שפוסק דשבת זמן תפילין ולא כ' כן בסימן ל"א. אבל הרמב"ם בפ"ט מה"ש נראה מהמשך לשונו דמפרש למתני' אליבא דמ"ד דשבת לאו זמן תפילין שכ' מפני שהוציאו דרך מלבוש וכן היוצא בתפילין פטור

ע"כ. וזה אמרו בגמ' אליבא מ"ד דשבת לאו זמן תפילין דאפ"ה פטור מה"ט. ועיין עוד מזה בר"פ בתרא דעירובין:

[* המומחה. עיין בפ"י הר"ב משנה ח' פ"ה דעירובין]:

אינו חייב חטאת. דלא משוי נינהו אלא כמלבושיו נינהו בחול. הר"ן:

[עריכה]

פירוש עיקר תוספות יום טוב

(ח) (על הברטנורא) עם העור שלמעלה ממנו. רש"י:

(ט) (על המשנה) ולא בתפילין. אפילו למ"ד זמן תפילין הוא לא יצא דלמא אתי לאתויי בר"ה דשקיל להו מרישיה אם בא לפנות:

(י) (על המשנה) אינו חייב חטאת. דלא משאוי ננהו אלא כמלבושו נינהו בחול. הר"ן:

[עריכה]

מלאכת שלמה (שלמה עדני)

לא יצא האיש וכו': משמע דבטלטול מותר ודלא כר"ש בן אלעזר דאסר אפי' בטלטול ושמא ינעלנו:

בסנדל המסומר: ולא שנו אלא לחזק אבל לנוי מותר ובגמ' מפרש כמה הוי לנוי: וצורת סנדל זה היתה ידועה להם ואין אנו בקיאים בו. ומ"מ עיין בפ"י הר"ן ז"ל ד"ה ונקטינן משמעתינן וכו' ותמהתי שמצאתי בפ"י הר"ר יהונתן ז"ל סנדלר המסומר של עץ הוא ותוחבין מסמרינן לחזק התחתון עם העליון ובלע"ז נקראין צוויקוש ע"כ.

וכתוב בטור א"ח סי' ש"א ומנעלים שלנו המסומרים אינם בכלל סנדל המסומר ומותר לצאת בהן ומ"מ נהגו בהן איסור ואין לפרוץ גדר ע"כ. ועי' עוד שם בב"י. ובספר האגור סי' ת"נ וסי' תנ"ח.

בפי' ר"ע ז"ל ומפני שמעשה זה בשבת היה וכו' [הגה"ה מצאתי כתוב בפי' ה"ר יהונתן ז"ל וטעמא כדי שלא יהפך ימי שמחתם ומועדם לאבל וימנעו ממצות שבת ויו"ט שהוא חובה על כל ישראל להתענג בהם ולשמוח בהם על כל הטובה אשר עשה השם לישראל שהבדילים לגוי מגויי הארצות ונתן להם חוקים ומצות טובי' וימים ידועים לשמור מצותיו שלא יהיו טרודים בעסקי העולם ולא יצא יום א' מכל ז' ימי השבוע שלא יעבדוהו באותו היום בכל לבם ויום השבת על כולם שיש אדון לעולם שבראו בחכמתו ברצונו במאמרו בששה ובסוף הששי יצר האדם לעבדו ולהכירו שאם יעבדנו בכל לבו תנוח נפשו בעולם שכולו ארוך ונתן לו לזכר יום השבת שנח בו ושבת ושמח בכל מיני העולם שמצא הכל עשוי בלא יגיעה ע"כ:]. ובגמ' דהא דלא גזרו בתעניות שעל הגשמים וכו' [הובא בתוי"ט].

ולא בתפילין: גמ' אמר ר"ס לא תימא אליבא דמ"ד שבת לאו ז"ת הוא הוא אלא אפי' למ"ד שבת ז"ת לא יצא דילמא אתי לאתויי ד"א ברה"ר כשיצטרך לפנות ואיכא דמתני לה אסיפא ואם יצא אינו חייב חטאת אמר רב ספרא לא תימא אליבא דמ"ד שבת זמן תפילין הוא אלא אפי' למ"ד שבת לאו זמן תפילין הוא אינו חייב חטאת מ"ט דרך מלבוש עבידא:

ולא בקמיע. שתולין וכו': לשון ר"ע ז"ל עד אע"פ דלא אתמחי קמיע. אמר המלקט דיקא נמי דקתני בזמן שאינו מן המומחה ולא קתני בזמן שאינו מומחה דהוי משמע שפיר דקאי בין אגברא בין אקמיע כמו שהוכיחו תוס' ז"ל ש"מ ופי' רש"י ז"ל אברייתא דמייתא

בגמ' קמיע אינו אלא לשון קשר ודעיקרין של שרשי סממנין נמי קרוי קמיע. ונלע"ד דקמיע דינו באשה כדינו באיש אלא דנקטי באיש משום דדמי לתפילין דלא שייכי רק באיש ואי דרך האיש בקמיע טפי מאשה ניחא טפי וכן משמע שנוהג ג"כ באשה דין קמיע מלשון הרמב"ם ז"ל שם ביד שכתב סתם ויוצאין בקמיע וכו' וגם כן משמע מלשון הטור:

תפארת ישראל

[עריכה]

יבין

לא יצא האיש: לרה"ר:

בסנדל המסומר: מנעל עץ עם מסמרים. ונאסר משום מעשה שהיה בשעת שמד. שטמנו א"ע במערה. ושמעו רעש ע"ג המערה. וחשבו שהאויבים באים עליהן. ודחקו א"ע. ורמסו והרגו זא"ז במסמרים שבמנעליהן אלו. ומשום דבשבת היה המעשה גזרו רק בשבת ויו"ט שהם ימי כנופיא שנאסרים במלאכה:

ולא ביחיד: במנעל יחיד. שיחשדוהו שנושא השני תחת כנפי בגדו. ותו דחיישינן מדמחייכי עליה. שלף ומייתי ליה ד"א ברה"ר:

בזמן שאין ברגלו מכה: דביש מכה. מכתו מוכחת. ולא יחשדוהו. ולא מחייכי עליה:

ולא בתפילין: אפילו למ"ד שבת זמן תפילין. עכ"פ יש לחוש שכשירצה לפנות. יטלטלן ד"א ברה"ר ומדאסר רק מדרבנן לפיכך כשיש חשש בזיונן. מותר להכניסן זוג זוג (כרפ"י דעירובין). וא"כ ה"ה קמיע שכתובים בו שמות. אף שהיא של מומחה אסור לצאת

בה. אם לא שמחופה בעור. דאז מותר להכניסה בבית הכסא.
משא"כ תפלין אף שמחופין בעור אסורין מפני השי"ן שכתוב על
העור. ואנן קיי"ל דבשבת אסור להניח תפלין (עי' א"ח ל"א ומג"א
שם סקי"ב ועי' ש"ח מג א סקי"א):

ולא בקמיע: כתב או עשבים כרוכים בעור שנושאים לרפואה:

בזמן שאינו מן המומחה: ר"ל שלא ריפא עדיין ג"פ. דבאתמחי
גברא. דהיינו שזה האדם ריפא כבר ג"פ בג' קמיעות כזו שכולן
שוות. או דאתמחי קמיע. דהיינו שקמיע זו רפאה כבר ג"פ. מותר
להוציא קמיעתו (ועי' ש"א סכ"ה):

ולא בשריון: מלבוש של מתכת שלובשין במלחמה. לבלי ישלוט
חרב בהלובשו. (הארניש) בל"א:

ולא בקסדא: בלשון רומי נקרא קאססידא. ובל"א (העלם). והוא
כובע ברזל שלובשין במלחמה:

ולא במגפיים: (פום הארניש). והוא כסוי ברזל סביב לרגלים
במלחמה:

[עריכה]

בוועז

פירושים נוספים

- [כתבי יד סרוקים של המשנה](#) ב"אוצר כתבי יד תלמודיים" של הספרייה
הלאומית
- [דפים מכל רחבי ויקיטקסט שמקשרים למשנה זו](#)
- [מהדורת ויקיטקסט המבוארת](#)

מפרשי הגמרא

פרק זה בתלמוד הבבלי

ראשונים על הפרק: רש"י | תוספות | רי"ף | רבינו אשר | ב"ן | רבינו חננאל |
רב ניסים גאון | רמב"ן | ריטב"א | רשב"א | תוספות רי"ד
אחרונים על הפרק: צל"ח | פני יהושע | מהרש"א | מהרש"ל | רש"יש |

About this digital edition

This e-book comes from the online library [Wikisource](#)^[1]. This multilingual digital library, built by volunteers, is committed to developing a free accessible collection of publications of every kind: novels, poems, magazines, letters...

We distribute our books for free, starting from works not copyrighted or published under a free license. You are free to use our e-books for any purpose (including commercial exploitation), under the terms of the [Creative Commons Attribution-ShareAlike 3.0 Unported](#)^[2] license or, at your choice, those of the [GNU FDL](#)^[3].

Wikisource is constantly looking for new members. During the realization of this book, it's possible that we made some errors. You can report them at [this page](#)^[4].

The following users contributed to this book:

-
1. [↑ https://wikisource.org](https://wikisource.org)
  2. [↑ https://www.creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0](https://www.creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0)
  3. [↑ https://www.gnu.org/copyleft/fdl.html](https://www.gnu.org/copyleft/fdl.html)
  4. [↑ https://wikisource.org/wiki/Wikisource:Scriptorium](https://wikisource.org/wiki/Wikisource:Scriptorium)